

بررسی نظام ساخت خانه های سنتی زنجان در دوران قاجار و پهلوی (نمونه های موردی: عمارت ذوالفقاری، عمارت توفیقی، عمارت خدیوی)

زهرة ترابی^۱، خدیجه بهرامی^{۲*}

۱- استادیار، گروه معماری، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران. zohre.torabi@yahoo.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه معماری، واحد زنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، زنجان، ایران. khadijeh.Bahrami@yahoo.com

چکیده

بخش عمده سطح هر شهر از کاربری مسکونی تشکیل شده است. این گونه کاربری از گذشته تا کنون تحت تاثیر عوامل متعددی بوده است. از جمله این عوامل می توان به نقش جغرافیا نحوه و فرهنگ بر شکل گیری مسکن در هر شهری اشاره کرد. در این پژوهش سعی بر این است مفاهیم معماری و سازماندهی فضایی خانه های تاریخی زنجان مورد مطالعه قرار گیرد. که در این زمینه تأکید بر روی عناصر ارتباطی می باشد. پرسش های این پژوهش عبارتند از این که آیا عناصر هویت بخش معماری بومی خانه ها از الگویی یکسان پیروی می کنند؟ و آیا عامل فرهنگ نیز در کنار عامل جغرافیا بر نحوه شکل گیری این عناصر تأثیر داشته اند؟ جامعه آماری این تحقیق شامل خانه ذوالفقاری ذوالفقاری، عمارت توفیقی و عمارت خدیوی شهر زنجان می باشد. در این بررسی از روش تحقیق توصیفی- تحلیلی استفاده شده و شیوه گردآوری داده ها روش اسنادی براساس مطالعات کتابخانه ای و استفاده از مقالات و سایت های اینترنتی مربوطه و همچنین مطالعات میدانی به صورت حضور در مکان و مشاهده مستقیم است. چارچوب نظری تحقیق بر این نکته استوار است که جغرافیا و اقتصاد تأثیر مستقیمی بر شکل گیری خانه های تاریخی داشته است. نتایج پژوهش نشان می دهد که عوامل جغرافیا و فرهنگ نقش انکارناپذیری بر نحوه شکل گیری پلان و فضاهای خانه های تاریخی زنجان دارند، همچنین عناصر مشابهی در معماری این خانه ها وجود دارد که می تواند دلایل مشخصی برای ایجاد هریک از آن ها برشمرد.

واژه های کلیدی: عناصر هویت ساز، خانه، معماری بومی، پلان، فضاهای خانه